

Kainuun edunajaminen

Mhall 19.12.2023 § 209

Kainuun edunajamisen ajankohtaiskatsauksen tarkoituksena on arvioida Kainuun aluekehityksen tilannekuvaa sekä käydä keskustelua maakunnan edunajamista koskevista asioista.

Tämän asian käsittelyn aikana kokoukseen osallistuvat kutsuttuina asiantuntijoina kansanedustajat Merja Kyllönen ja Tuomas Kettunen sekä Vihreiden varapuheenjohtaja Silja Keränen, Kainuun ELY-keskuksen ylijohtaja Jaana Korhonen, Kainuun TE-toimiston johtaja Pauli Piilma, Kainuun hyvinvointialueen johtaja Jukka Lindberg ja tuleva maakuntajohtaja Riikka Pirkkalainen.

1) Valtion aluehallinnon uudistus

Hallitusohjelmaan sisältyvässä valtion aluehallinnon uudistuksessa kootaan valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä uuteen valtakunnalliseen virastoon. Samalla muodostetaan uudet alueelliset elinvoimakeskukset.

Uudistamisessa tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta sekä sujuvoittaa prosesseja ja palvelua. Lisätietoja hankkeesta on verkko-osoitteessa: <https://vm.fi/aluehallintouudistus> ja hankeikkunassa: <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM114:00/2023>

Hallitusohjelman kirjaus uudistuksesta alkaa seuraavasti:
"Valtion aluehallinnon uudistuksen tavoitteena on vahvistaa yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta ja sujuvoittaa lupaprosesseja. Kehittämisen pääperiaatteena on monialaisuus."

Elinvoimakeskuksia koskeva kohta hallitusohjelmassa on seuraava: *"ELY-keskusten puitteissa järjestetyn hallinnon osalta lähtökohtana on monialainen valtion aluehallinto, joka kootaan nykyistä vahvemmillemme alueille Elinvoimakeskuksiin. Uudistamisessa huomioidaan käynnissä oleva TE-uudistus. Elinvoimakeskukset ja niiden alueet muodostetaan nykyisten täyden palvelun ELY-jen pohjalta mahdollistaen tarvittaessa korkeamman toimipistemäärän. Elinvoimakeskusten määrää voidaan kasvattaa enintään yhdellä elinvoimakeskuksella palveluiden turvaamiseksi molemmilla kansalliskielillä. Edelleen mahdollistetaan elinvoimakeskusten erikoistuminen ja keskinäinen työnjako."*

Uudistus käynnistyi 2023 syksyllä lainsäädäntöhankkeella, jonka tavoitteena on valmistella hallitusohjelman linjausten mukaiset muutokset lainsäädäntöön.

Valmistelu tehdään poikkihallinnollisessa yhteistyössä, ja uudistuksessa ovat mukana kaikki asiaan kuuluvat ministeriöt, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, aluehallintovirasto, ELY-keskus sekä ELY-keskusten, TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus KEHA-keskus sekä Ahvenanmaan valtionvirasto.

Maakunnan liitot tai Kuntaliitto eivät ole valmisteluryhmissä (vielä) edustettuna. Keskiviikkoiltana 29.11.2023 valtiovarainministeriöstä tuli kutsu "kuulemistilaisuuteen valtion aluehallintouudistuksesta, tarkemmin virastojen tehtävänjaosta, maanantaina 4.12.2023 klo 13-14. Tilaisuus pidettiin etänä Teamsillä ja siitä lähetetään kalenterikutsu ja materiaalia myöhemmin." Jakelussa olivat kaikki maakuntien liitot. Kainuun liiton puolesta toimitettiin 3.12.2023 pikakannanotto asiasta valmisteluryhmän vetäjälle.

Maakuntajohtaja ja asiassa mukana olleet henkilöt alustavat tilanteesta. Käydään keskustelu edunajamisen toimenpiteistä. Maakuntahallituksen iltakoulukeskustelussa elinvoimakeskusten tulevaisuuteen vaikuttaminen nähtiin yhtenä tulevan vuoden tärkeimmistä liiton strategisista tehtävistä.

2) Riikka Pirkkalaisen katsaus

Vuoden 2024 virkaan astuvana maakuntajohtajana Riikka Pirkkalainen on toiminut Kainuun liittoon palkattuna erityisasiantuntijana. Hänen tehtävänä on ollut perehtyä laaja-alaisesti liiton toimintaan ja tehtäviin sekä erityisesti selvittää ja arvioida Kainuun edunajamisen ja yhteistyön toimintamallia ja sen kehittämistä.

Erityisasiantuntija Riikka Pirkkalainen esittää tiiviin katsauksen asiasta maakuntahallitukselle.

3) Liikenne12 -suunnitelman valmistelu

Liikenne 12-suunnitelma on 12-vuotinen strateginen dokumentti, jossa käsitellään koko Suomen liikennejärjestelmää valtakunnallisella tasolla kaikissa väylämuodoissa. Suunnitelmassa tarkastellaan mm. verkkoja, liikenteen palveluita sekä liikenteen tietonäkökulmia. Suunnitelmassa tarkastellaan niin matkustaja- kuin tavaraliikennettäkin.
<https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM029:00/2023>

Suunnittelutyö on käynnistynyt syksyn 2023 aikana. Liikenne 12-suunnitelman päivitystä tukeva parlamentaarinen työryhmä on pitänyt 3. kokouksensa 23.11.2023.

Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelu on käynnistetty 30.11.2023. Tässä suunnittelussa kohteena ovat erityisesti Kainuun sisäiset liikennetarpeet sekä sellaiset suunnittelu- ja kehittämistarpeet, jotka eivät sisälly ylimaakunnallisiin suunnitelmiin tai kannanottoihin (esim. Itä-Suomen tai Pohjois-Suomen neuvottelukuntien kannanotot).

4) Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukuntien kokoukset 7.12.2023

Maakuntajohtaja alustaa aiheesta; todetaan kokouksissa tehdyt päätökset ja saatu muu informaatio. Esityslistalla Tiedoksi merkittävät asiat -kohdassa on tiedoksi merkittävänä Pohjois-Suomen neuvottelukunnan vuosisuunnitelma 2024, Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunnan vuosisuunnitelma 2024 sekä kokousten kannanotot.

5) NATO-jäsenyyden vaikutuksista ja mahdollisuuksista Kainuulle

Maakuntajohtaja antaa asiasta tiiviin katsauksen tilannetiedoksi ja keskustelua varten.

6) Muita akuutteja edunvalvontatehtäviä

Todetaan muita esille nousseita konkreettisia ja kiireellisiä edunvalvonnan tehtäviä mm. Metsähallituksen, Metsäkeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen toimintojen supistamista koskevat suunnitelmat ja niiden merkitys Kainuussa.

Uusin julkisuuteen tullut ja Kainuun kuntien edunvalvontaan suoraan liittyvä asia on valmisteluun tulossa oleva **kuntien veropohjaa** koskeva tarkastelu. Keskusteluun on erityisesti noussut kiinteistöverotus ja sen rooli kuntien veropohjassa. Esille noussut mahdollisuutena siirtää kiinteistöverotuotto osin tai kokonaan verotulojen tasauksen piiriin. Tätä ehdotusta on jyrkästi vastustettu, sillä toteutuessaan sen on katsottu vievän pohjan mm. tuulivoiman rakentamisen hyväksyttävyydeltä.

Hallitusohjelmassa kohdassa Kuntien rahoituspohjan uudistaminen todetaan seuraavasti: *”Osana uudistusta arvioidaan verotulojen tasauksen piirissä olevien verojen tarkoituksenmukaisuutta ja tasauksen tasoa. Samalla tarkastellaan tasauksen piirissä olevien verojen määrää ja tasauksen suuruutta. Peruseriaatteena on, että kuntien alueella syntyvästä verotulosta mahdollisimman suuren osan tulee jäädä kuntien omaan käyttöön, kuitenkin kaikkien kuntien elinvoima ja kuntien välinen rahoituksen tasapainoisuus huomioiden.”*

7) Asiantuntijoiden ajankohtaisraportit

Käsitellään mahdolliset asiantuntijoiden raportit.

8) Muut mahdolliset asiat

Lisätietoja maakuntajohtaja Pentti Maliselta, puh. 044 797 0197 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi

Maakuntajohtajan ehdotus

Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi saamansa informaation ja käy asiakohtiin liittyvää evästyskeskustelua.

Maakuntahallituksen päätös

Asiakohdassa 1 Kainuun ELY-keskuksen ylijohtaja Jaana Korhonen esitteli valtion aluehallinnon uudistusta.

Asiakohdassa 2 erityisasiantuntija Riikka Pirkkalainen esitteli katsauksen Kainuun liiton edunajamisesta.

Asiakohdassa 3 suunnittelujohtaja Sanna Schroderus esitteli Liikenne12 valmistelun tilannetta.

Käydyn keskustelun jälkeen maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.

Merkittiin, että kokoukseen osallistuivat kutsutuista vieraista Vihreiden varapuheenjohtaja Silja Keränen ja Kainuun ELY-keskuksen ylijohtaja Jaana Korhonen.
